

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра романської філології**

**СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента**

**ТИПОЛОГІЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ:
ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ**

підготовки	магістра
спеціальності	035 Філологія
освітньо-професійної програми	Мова і література (французька). Переклад

Луцьк 2023

Силабус вибіркового освітнього компонента «Типологія французької та української мов: перекладацький аспект» підготовки магістра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою «Мова і література (французька). Переклад».

Розробник: Мамосюк Олена Сергіївна, доцент кафедри романської філології, кандидат філологічних наук, доцент.

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми: (О. В. Станіслав).

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри романської філології протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри: (О. В. Станіслав)

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Форма навчання: денна Кількість годин/кредитів 120/4 ІНДЗ: <u>немає</u>	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки. Спеціальність: 035 Філологія. Освітньо-професійна програма: Мова і література (французька). Переклад. Освітній ступінь: Магістр	Вибірковий
		Рік навчання 1 Семестр 1 Лекції 10 год. Практичні 14 год Самостійна робота 88 год. Консультації 8 год. Форма контролю: залік Мова навчання: французька

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Таблиця 2

Прізвище, ім'я та по батькові	Мамосюк Олена Сергіївна
Науковий ступінь	Кандидат філологічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри романської філології
Контактна інформація	mamosyuk@vnu.edu.ua Корпус № 3 (А), каб. 224А
Розклад занять	http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
Розклад консультацій	Проводяться згідно з розкладом, затвердженим на кафедрі. Усі запитання та звернення можна надсилати на електронну скриньку, зазначену в силабусі.

3. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація курсу. Силабус освітнього компонента «Типологія французької та української мов: перекладацький аспект» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою «Мова і література (французька). Переклад». Запропонований освітній компонент вивчається у першому семестрі та входить до переліку вибіркових ОК на першому курсі. Порівняння французької та української мов необхідне у системі підготовки фахівців з іноземної мови, оскільки воно сприяє глибокому розумінню мовних явищ як іноземної, так і рідної мови. Предметом вивчення навчальної дисципліни є порівняння, реконструкція та зіставлення споріднених і неспоріднених мов з метою виявлення їх подібностей і відмінностей на всіх рівнях мовної структури (фонетичному, лексичному, граматичному та синтаксичному).

Пререквізити та постреквізити. Предмет порівняльної типології будується на основі знань, отриманих студентами з курсів фонетики, граматики, лексикології, стилістики французької мови з урахуванням фактичного матеріалу відповідних аспектів української, а принагідно й інших іноземних мов, що вивчаються. Оскільки мова є суспільним явищем, то порівняльна типологія двох мов як частина мовознавчої науки, належить до гуманітарних наук. Вона пов'язана також з семіотикою, зокрема лінгвосеміотикою, що стоїть на межі точних і гуманітарних дисциплін. Отже, знання, уміння й навички, отримані при вивченні курсу «Типологія французької та української мов: перекладацький аспект», як розширяють загальний

світогляд студентів, так і допоможуть сформувати у них розуміння характеру міжмовних граматичних зв'язків та відношень, а також здійснювати правильні лексичні й граматичні трансформації при перекладі текстів.

Мета і завдання освітнього компоненту.

Основна мета ОК: опанування здобувачами теоретичних типологічних понять, а саме: ізоморфні та аломорфні риси та явища порівнюваних мов, абсолютні універсалиї, типологічні доміанти та типологічно рецесивні риси, типові риси порівнюваних мов, типи мов, що сприятиме подальшому вдосконаленню навичок перекладача / викладача (підбір відповідників, еквівалентів на кожному мовному рівні).

Завданнями курсу є системне зіставлення таких одиниць і явищ французької та української мов, як: звуки / фонеми, складотворення і просодичні явища (наголос, інтонація); класи повнозначних і неповнозначних частин мови, морфологічні категорії та способи їх реалізації, словотвірні й формотвірні афікси, класифікація лексичних одиниць; синтаксичні процеси синтаксичні зв'язки та синтаксичні відношення на рівні різних типів і парадигматичних класів словосполучень речень і надфразових єдностей порівнюваних мов.

Результати навчання. По закінченню курсу здобувачі знатимуть:

- 1) базові поняття та категорії порівняльної типології французької та української мов, види типології, методи дослідження, застосовувані в порівняльній типології;
- 2) основи типологічної класифікації мов, поняття “мовна сім'я”, різницю між синтетичними, аналітичними й аглютинативними мовами;
- 3) основні характеристики вокалізму й консонантизму порівнюваних мов;
- 4) етимологічний склад французької та української мови, сучасні джерела поповнення словникового складу української та французької мов;
- 5) спільні та відмінні риси морфемної будови французького та українського слова; продуктивні та непродуктивні способи словотворення в французькій та українській мовах;
- 6) образно-стилістичний ресурс порівнюваних мов, їх риторичні фігури;
- 7) базові поняття та категорії морфології та синтаксису французької та української мов;
- 8) системи різних частин мови, їхні категоріальні відмінності у зіставляваних мовах;
- 9) основні характеристики синтаксису словосполучення, простого і складного французького й українського речення.

Вмітимуть:

- 1) застосовувати набуті теоретичні знання при аналізі мовних явищ;
- 2) пояснити зміст категорій, якими визначається сутність мовних явищ;
- 3) розпізнавати та пояснювати мовні засоби різних рівнів у зіставляваних мовах;
- 4) використовувати набуті знання при перекладі з французької мови на українську і навпаки.

Структура освітнього компонента

Умовні скорочення: ДС – дискусія, РП – реферативне повідомлення.

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Консультації	Форми контролю Бали
Змістовий модуль 1. Предмет, цілі, методи типологічних досліджень. Типологія фонетичних та фонологічних систем. Типологія лексичних одиниць.						
Тема 1. Порівняльна типологія / Зіставне мовознавство.	15	1	2	11	1	ДС+РП= 5
Тема 2. Історія зіставного мовознавства. Методика	15	1	2	11	1	ДС+РП= 5

зіставного мовознавства.						
Тема 3. Зіставна фонетика і фонологія.	15	1	2	11	1	ДС+РП=5
Тема 4. Типологія лексичних систем.	15	2	1	11	1	ДС+РП=5
Разом за модулем 1	60	5	7	44	4	20
Змістовий модуль 2. Типологія граматичних систем французької та української мов.						
Тема 5. Спільні та відмінні риси у морфологічних / синтаксичних системах.	15	1	2	11	1	ДС+РП=5
Тема 6. Франкомовна, україномовна мовленнєва поведінка.	15	1	2	11	1	ДС+РП=5
Тема 7. Зіставна лексикологія та фразеологія.	15	1	2	11	1	ДС+РП=5
Тема 8. Зіставний синтаксис.	15	2	1	11	1	ДС+РП=5
Разом за модулем 2	60	5	7	44	4	20
Загалом за поточний контроль						40
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота 1						T/30
Модульна контрольна робота 2						T/30
Загалом за підсумковий контроль						60
Усього годин / балів	120	10	14	88	8	100

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувача полягає у засвоєнні ним навчального матеріалу у позааудиторний час без участі викладача. Оцінювання якості результатів самостійної роботи викладач здійснює під час практичних занять, а також під час консультацій та індивідуальних занять зі здобувачами, за графіком, складеним кафедрою романської філології з урахуванням потреб і можливостей здобувача.

Таблиця 4

№ з/п	Види завдань
1.	Опрацювання лекційного матеріалу.
2.	Опрацювання фахової франкомовної літератури з метою підготовки реферативних повідомлень та участі у дискусії із питань, винесених на практичні (семінарські) заняття.
3.	Підготовка практичних завдань.
4.	Типологічний аналіз текстів різних типів, жанрів та стилів.

IV. Політика оцінювання.

Усі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ВНУ імені Лесі Українки, навчальної етики та корпоративної культури, толерантно та з повагою ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися графіку проведення та термінів складання усіх видів робіт, передбачених програмою освітнього компонента, повідомляти викладача про його зміни, бути організованим і сумлінним, нести особисту та колективну відповідальність, без вагань звертатися до викладача за консультаціями у разі потреби.

На початку вивчення освітнього компонента *викладач повинен* ознайомити здобувачів з метою і завданнями освітнього компонента; видами робіт та критеріями їх оцінювання; з політикою оцінювання та перескладання; з особливостями рейтингової системи; з політикою відвідування занять; з принципами академічної доброчесності, з особливостями отримання різних видів освіти. *Здобувачі зобов'язані* відвідувати лекційні і практичні заняття, де вони отримують бали за поточний контроль.

За об'єктивних причин, наприклад, в умовах карантинних обмежень або ж хвороби здобувача (чи здобувача з особливими потребами), працевлаштування, міжнародне стажування, за умови певних сімейних обставин тощо), здобувач може оформити індивідуальний план і навчання у такому разі відбувається за погодженим графіком з використанням технологій дистанційного навчання відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Волинського національного університету ВНУ імені Лесі Українки (<https://bit.ly/3VUrNSr>).

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Типологія французької та української мов: перекладацький аспект» базується на основі Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://bitly.ws/Ud2r>) та здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань здобувачів.

При вивченні освітнього компонента здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до практичних занять (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, володіння термінологічним словником освітнього компонента, підготовку відповідей згідно плану практичних занять, доповнення та коментарі до відповідей інших здобувачів, підготовку виступів та презентацій, участь у дискусіях та дебатах).

Усі види діяльності здобувача, вказані у силабусі освітнього компонента «Типологія французької та української мов: перекладацький аспект», підлягають оцінюванню за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка становить сумарну кількість балів за поточний і підсумковий контроль. *Поточним* контролем передбачені види робіт на практичних заняттях, що мають на меті перевірку рівня знань здобувачів та їхню активність на занятті.

Усі форми поточного контролю оцінюються за 5-бальною шкалою (від 1-5) за критеріями, вказаними у Табл. 5.

Критерії оцінювання

Таблиця 5

5	Здобувач освіти демонструє компетентність комплексно та творчо вирішувати поставлені завдання; вільно та доцільно послуговується спеціальною термінологією; доречно ілюструє відповідь прикладами, залучаючи відомості із самостійно опрацьованої літератури; бере участь у дискусії при обговоренні питань на семінарських заняттях; ретельно готує реферативні повідомлення; успішно виконує контрольні тестові завдання; вміє практично застосовувати отримані знання з курсу.
4	Здобувач освіти демонструє компетентність вирішувати поставлені завдання; правильно розкриває основний зміст матеріалу; використовує спеціальну термінологію; вміє працювати з додатковими джерелами; його відповіді, реферативні повідомлення не завжди повні, містять деякі неточності у викладі інформації, хоча помилки є несуттєвими; тестові завдання виконує добре; вміє практично застосовувати отримані знання з курсу.
3	Здобувач освіти відтворює менше половини навчального матеріалу; є суттєві помилки у викладі інформації та висновках; спеціальною термінологією володіє погано; реферативні повідомлення виконані неретельно, фрагментарно; при виконанні тестових завдань робить помилки; здобувач застосовує знання на практиці частково.
2	Здобувач освіти відтворює менше половини навчального матеріалу; є суттєві помилки у викладі інформації та висновках; спеціальною термінологією володіє погано; реферативні повідомлення – фрагментарні; при виконанні тестових завдань робить багато помилок; здобувач не вміє застосувати знання на практиці.
1	Здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом; є численні помилки у викладі інформації; спеціальною термінологією не володіє; реферативні повідомлення не відповідають змісту та формі питання; при виконанні тестових завдань кількість правильних відповідей мінімальна; здобувач не вміє застосовувати знання на практиці.

Максимальна кількість балів за поточне оцінювання 2 змістових модулів становить 40 балів (ЗМ1=20 балів + ЗМ2=20 балів). Якщо здобувач хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, йому пропонується підготовка та захист презентації на одну із тем освітнього компонента.

Рейтингова система оцінювання передбачає накопичення балів за різнобічну навчальну діяльність здобувача упродовж семестру, а саме таку, що не передбачена формами поточногo контролю. Так, здобувач освіти може отримати додаткові (бонусні) бали за участь у наукових конференціях, олімпіадах, у конкурсах наукових студентських робіт, підготовку наукових публікацій (з тематики освітнього компонента); а також за активність на заняттях до 20% максимального поточного балу.

Політика щодо академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки (<https://bit.ly/3k3HKZq>), згідно якого здобувач зобов'язаний самостійно виконувати навчальні завдання, поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей), вказувати джерела, якими послуговувався, додавати їх опис до кожного виду роботи, не поширювати та не копіювати авторські матеріали, не вдаватися до обману та списування, повідомляти куратора академічної групи у разі виявлення порушень етики академічної

добросовісності та випадків (само)плагиату, необ'єктивного оцінювання результатів роботи здобувачів чи/та хабарництва.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Організація курсу дозволяє здобувачеві бути мобільним і гнучким в (само)організації навчання. У разі відсутності на лекційному занятті здобувач опрацьовує матеріал самостійно і формує конспект лекції, на практичному (семінарському) занятті – готує повідомлення із питань, винесених на обговорення під час семінарського заняття, у письмовій формі. Виконані завдання обговорюються на консультації або відправляються на електронну пошту, зазначену в силабусі. У разі змішаного (дистанційного) навчання – використовується платформа Zoom для забезпечення освітнього процесу. Перескладання контрольних модулів відбувається лише за наявності поважних причин (напр., лікарняний лист, академічна мобільність тощо). Усі види робіт поточного контролю, що підлягають до-, пере- чи складанню поза графіком і термінами, передбаченими на їх виконання, оцінюються у 80-процентному співвідношенні до початкової вартості виду роботи. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку заліково-екзаменаційної сесії.

У разі здобуття студентом навичок і умінь у неформальній та/або інформальній освіті порядок і процедура їх визнання регламентується відповідним Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<https://bit.ly/3WUSIPu>). Згідно з цим положенням здобувачам можуть бути зараховані результати такого навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю загалом (але не більше 6 кредитів за навчальний рік) до початку вивчення освітнього компонента.

Здобувач, який проходить підготовку з використанням елементів дуальної освіти, повинен чітко дотримуватися індивідуального плану відповідно до Положення про підготовку здобувачів освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти (<https://bitly.ws/ZS5E>). Знання, уміння, компетентності здобувачів оцінюються представниками підприємства (де здобувач набуває певної кваліфікації на основі договору) та викладачем університету.

V. Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку, що полягає в оцінюванні результатів виконання всіх видів діяльності здобувача протягом семестру: аудиторної роботи (лекційні, практичні/семінарські), самостійної роботи, модульних контрольних робіт тощо), а також рівнів засвоєння навчального матеріалу з освітнього компонента. Підсумкова оцінка становить сумарну кількість балів за поточний і підсумковий контроль.

Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента є сумою поточних і підсумкових модульних оцінок та становить не менше 60 балів, то, за згодою здобувача, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з освітнього компонента. Така оцінка виставляється у день проведення заліку за умови обов'язкової присутності здобувача.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг здобувач повинен скласти залік. Структуру, питання та критерії оцінювання заліку викладач повідомляє не пізніше, ніж за 2 тижні до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Здобувачі, які не склали залік, повинні перескласти його. Перескладання заліку відбувається не більше двох разів: один раз – викладачеві, другий раз – комісії, яка створюється деканатом факультету. Підсумковий контроль успішності здобувачів проводиться один раз на рік під час заліково-екзаменаційної сесії, передбаченої навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Підсумковий рейтинговий бал оцінюється за 100-бальною шкалою. Набрана кількість балів записується в залікову відомість та залікову книжку здобувачів.

VI. Шкала оцінювання

Таблиця 6

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

Оцінювання за 100-бальною шкалою

За 100- бальною шкалою	За шкалою ECTS	Визначення
90-100	A (відмінно)	Здобувач повною мірою та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми дисципліни, вмiє вiльно та самостiйно викласти змiст всiх питань програми навчальної дисциплiни, розумiє її значення для своєї професiйної пiдготовки, повнiстю виконав усi завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цiлому. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
82-89	B (дуже добре)	Здобувач недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання навчальної програми дисципліни. Вмiє самостiйно викласти змiст основних питань програми навчальної дисциплiни, виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю.
75-81	C (добре)	Здобувач недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми навчальної програми дисципліни, не вмiє самостiйно викласти змiст деяких питань програми навчальної дисциплiни. Окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю виконав не повнiстю.
67-74	D (задовiльно)	Здобувач засвоїв лише окремі теми навчальної програми дисципліни. Не вмiє вiльно самостiйно викласти змiст основних питань навчальної дисциплiни, окремі завдання кожної теми модульного контролю не виконав.

60-66	Е (достатньо)	Здобувач засвоїв лише окремі питання навчальної програми дисципліни. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та модульного контролю.
1-59	Ех (незадовільно)	Здобувач не засвоїв більшості тем навчальної програми, не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та модульного контролю.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основний перелік:

1. Жлуктенко Ю. О., Бублик В. Н. Контрастивна лінгвістика: Проблеми і перспективи. Мовознавство. №4. 2016.
2. Кочерган. М. П. Основи зіставного мовознавства. Київ : Академія, 2016. 424 с.
3. Кусько К. Я., Тимошник О. М. Контрастивна лінгвістика: проблеми, завдання, прикладна орієнтація. Іноземна філологія. 2015. Вип. 96. С. 75–86.
4. Мамосюк О. С. Курс лекцій з дисципліни „Типологія української та основної іноземної мови”. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 55 с.
5. Нариси з контрастивної лінгвістики. Київ, 2019.
6. Lemarechal, A. Typologie de la complémentation : la linguistique de la diversité des langues prise entre ethnocentrisme et abstraction. In Bulletin de la Société de Linguistique de Paris. 2014. P. 1-87.

Додатковий перелік:

1. Биховець Н. М., Непокупний А. П. Дослідження романських, германських та балтійських мов. Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України (1930-2005. Матеріали до історії). Київ : Довіра, 2015. С. 279–292.
2. Кочерган М. П. Зіставне мовознавство і проблема мовних картин світу. Мовознавство, 2014. №5–6. С. 12 – 21.
3. Кочерган М. П. Проблеми зіставної семантики. Збірник наукових статей. Випуск 5. Київ : КНЛУ, 2001. 386с.
4. Манакін В. М. Деякі питання контрастивної лексикології слов'янських мов. Мовознавство, 2013. №4. С. 26 – 37.
5. Манакін В. М. Проблеми контрастивної лексикології близькоспоріднених мов. Мовознавство, 2014. №1. С. 50–58.
6. Солодуб Ю. П. Контрастивная фразеологія. Філологічні науки. 2018. №4. С. 57–65.